

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Чурапчы чыгуурун хаһыата

Манган хаары бүрүнэн Кэллэ кыыдаан Кыһыммыт...

БЫЫБАР — 2007

Кандидаттарынан туруорулуннулар

Бу күнүргө ахсынны 2 күнүгүр ытыллыктаах быыбарларга — нэһилиэк баһылыктарыгар, нэһилиэк депутаттарыгар кандидаттарынан туруу ытыллар.

Улуустутутар нэһилиэк баһылыктарга 17 кыһа таллалыктаахтарын 2 нэһилиэккэ — Арыылааха, Төлөһө быыбарлар эрдэ буолбуттарынан 15 таллалыктаах. Онтон нэһилиэк депутаттарынан 195 кыһа таллалыктаах.

Алтынны 18 күнүгүрү турутууна, нэһилиэк баһылыктарыгар 23 кандидат турда. Ордук атыллыктаах Хатылыга — 5 кыһа, Хотторго — 4 кыһа кандидаттарынан турдулар. Чурапчы, Болутур нэһиликтэригэр кандидат туруоруула илэк. Кытаанах, Одуутуун, Сылгыт, Хадаар, Чакыр нэһиликтэригэр биридэн кандидат туруорулуна.

Нэһилиэк депутаттарыгар кандидаттарынан 90 кыһа турда. Вахсы, Болутур нэһиликтэригэр, Чурапчы салинньагы кыһа уоксугурутар биер да кандидат тура илэк. Болтоно, Чурапчы салинньагы Ногородовский, Чарангаары уоксугурутарга биридэн кандидат турдулар.

Булаары турар быыбарларга кандидаттар туруулары алтынны 22 күнүгүн түмүктөнөр.

Территориальнай быыбардар комитетин.

Нэһиликтэртэн сонуннар

АРЫЫЛААХ

Сотурутаарыта улуус куннугэр ытыллыбыт минифутбол күрэхтэниигигэр Арыылаах спортсменнара иккис миэстэни ыттылар. Хамаанданы Попов Руслан Лукич бэлэмдээтэ.

Уруккута дөтөд буолан турбут икки этэстээх уопсай дыһын 10 квартиралаах уопсай огорон ырдьаастар, оордох ийэлэр көһөн киирдилэр.

Олохтоохтор туруорсууларынан өйөөн, "Маарысчаан" ПОО сакылтата пекарь Михаил Дмитриевич Савцев дыһа кэргэни көһөрөн аҕалла. Дыһын хааччылыынылар. Эдэр специалист пекарьга үлэлэргэ.

ЧАКЫР

Нэһилиэккэ улууссаны сырдаттыла былааннаах үлэ ытыллар. Улууссалаарга тогостоох сирдэргэ лаамалар ыйааһылар.

"Чакыр" хааччылар кооператив (сал Саргылана Ивановна Михайлова) кыстыкка дыһын сүөһү ытан кыстатарга анаан 400 тыһ. солк сууһалаах атыллан, 100 тыһ. өрөмүөн ыттаран кыстыкка балам буолла, баһылы сүөһүлэри тиллэрдэ. Барыта 90-ча сүөһү турара былаанналар. Эмиз бу кооператив Эбөр 350 тыһ. солк сыһы базатын туттарда.

БОЛТОНО

Бу күнүргэ 4 квартиралаах уопсай дыһа, олохтоох баһыла кини котельнайга холбоннулар.

Н.Д.Субуруускай аатынан Болтоно орто оскулатын "Олук" үлэ-сыһыалааҕа лааҕыра (салайааччы В.И. Дятковский) улууска лааҕырлар куоталаһыларыгар анал номинация кыһаһылааһынан буолла. Сотурутаарыта ытыллыбыт күнүгүнүгү хрөска бу оскуола спортсменнара үһүс миэстэни ыттылар.

Бэлэмдээтэ А.СЛЕПЦОВ.

Кэрэ эйгэтигэр

Кини саҥа кинигэни илиитигэр туттарына, бу кинигэттэн туох эрэ үчүгэйдик, кини кэрэхсэтэр кэпсэни эбэтэр дууһаны уоскутар хоһону күүтэр. Аркадий Филиппов "Саха сиэринэн" диэн кинигэтигэр саха народнай поэта Наталья Харлампьева "Таптал сэмэй тыллара" диэн кинири тыл суруйбут. Уран тыл маастара мээһэ ылбычча саҥа тахсар кинигэ үрдүк сыһабылы бизээн суруйбатаҕа чакчы. Аркадий Егорович бастагы хоһоонноро олохтоох "Саҥа олох" хаһыат, "Чурапчы" айар түмүү таһаарар анал балаһатыгар бөһөттэммиттэрэ. Кини айар үлэтин сэргээрэн, өйөөн бөһөттэммиттэрэ, дыһа-сэргэ

дэлээтэ, Аркадий Филиппов хоһооннорун үлэтигэр куруутун туттарын бэлэстээтэ. "Саха сиэринэн" кинигэ тула кэпсэнигэ кыттан "Чурапчы оройуона" МТ баһылыгынан социальнай боп-пуруостарга солбуйааччы Д.М.Лобанова, "Саҥа олох" хаһыат редактора А.А.Захаров, автор төрөөбүт-үөскээбит түөлбөтүн аатыттан "Мал-дэхси" түмүүттэн А.Е.Корякин, өр сылларга үлэлэбит Пенсиейнай фонда улуустаары управлениеттан В.С.Христофорова, үөрэнэччигэ, предприниматель Г.Г.Дагданча уола, тыл эттилэр.

Бу кини Аркадий Егоровичи эбэрдэлээн.

САҢА КИНИГЭ СҮРЭХТЭНИИТЭ

дүүлүгүр таһаарбыт кинигэ, Россия Суруйааччыларын союһун чилиэнэ, поэт Роман Данилов буолар. Автор поэт Роман Даниловка "Чурапчы тыллаах симэх чуораан" диэн хоһоонун анаабыт.

"Сарыал иһини килбик, кэрэ
Сырдык, ыраас нэһилиэккэ,
Саха тылын сүөгэйэ
Сүүрүгүрү сүрэхтээх
Сэмэн да буолбатар, Арамаан —
Сырдык ууга тыгар талаан".

Калин Аркадий Филиппов хоһоонноро "Чол-бон" сурунаалга уонна "Күрүлгэн" хомурууну-укка бөһөттэммиттэрэ.

Алтынны 9 күнүгүр улуустаары кини библиотека тэрийинитинэн, "Алгыс" литературнай-музыкальнай салонна Аркадий Егорович Филиппов "Саха сиэринэн" диэн бастагы кинигэтин сүрэхтэниитэ буолла. Кинигэ "Бичик" кинигэ кыһатыгар 500 экзemplарынан тахсыбыт. Хоһоон-ырыа кэрэ кинигэтин СР культуратын туйгуна, кинанэмжит библиотечнай ситим ди-ректора В.А.Платонова нилээн-саҕалаан ытта.

Автор айымныларынан ырытыны Россия Журналистарын союһун чилиэнэ Сардаана Ивановна Еремеева онордо. Бу кини саҥа кинигэ тула элбэх кини санаатын этэн тыл этти-лэр. Поэт Роман Данилов Аркадий Филиппов суруйар темата кинигин, баайын, сахалыы уус-уран тылы мындырдаан билэрин бэлэстээтэ, автор хоһоону суруйар форматын ырытта. Культура управлениетин аатыттан ССРС культу-ратын туйгуна, журналист В.Д.Пинигина ав-торы саҥа кинигэ кун сириг көрбүтүнэн эбэр-

хоһоонугар хөһүбүт "сибэкиллэргэ" кэрэ сиэн-нэргэ: Виталий хомуска оонньоото, Майя ырыа ыллаата. СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Н.М.Заболоцкая автор Чурапчы туһунан хоһооннорун таһаар композиция туруорбутун, библиотекка үлэһиттэргэ ахтылар. "Айыллаан" Сыһыалааҕ кини үлэһиттэргэ Афанасий Соко-льников уонна Полина Домнина музыкальнай эбэрдэлэрин тиэртилэр. Аркадий Егорович 4 ырыа буолбут хоһоонноох, онтон 2 ырыаны то-лорбутун муштубут дыһа ытыс тыаһынан көрүстүлэр.

Аркадий Егорович "талба тыл тардыылаах, кэрэмэс тыл кэрэһэлээх, ийэ тыл кэһиллээх" хоморой хоһооннорун өссө да айа, суруйа тура-рыгар баһаарыт уонна кини хоһоонунан бу ай-ар кини туһунан суруйуубутун түмүктүүбүт.

Айар үлэ, айар күүрээт —
Сааскы халаан, хаһыл сүүрээт,
Харыылаһар көмүллээт,
Көгү түһэр күрүлгэннээх.

Оччодуна хоһоон тыла
Көгүл босхо уйуһунар,
Сүүрүк хомус этэр тыла
Имэһирэн куйуһунар.

Оччодуна санаа күүһэ
Күнү күйөт уураһар,
Ийин көмүс күлүүһэ
Кустук акка суолун аһар.

Н. ЗАХАРОВА,
кинн библиотека
саҕааһыны кытта
үлэбэ сибидээсэйэ.

Специалист трибуна

ИДЭҤЭБЭ ИРДЭНИЛЛЭР БЫРААБЫЛАЛАР

Улуустутутар күһүгүгү идэҥэ өлүүтэ саҕаланан эрэринэн үгүс дыһа сүөһүтүн этин туттарынан, атыллыан баһарар. Сүөһүттэн ытыллар бородууксуйа кини до-руобуйатылар куттала суох буо-ларыгар, нэһилиэнньэни үчүгэй хааччытыбалаах этинэн-аһынан хааччылар иһин ветеринарнай сулууска үлэһит уонна иһини ирдир.

1. Идэҥэ аһааһыт сүөһү сыс-тыганнаах ырыылартан ыраас хаһаайыстыбаттан тахсылаах. Сотуун (сибирскэй язва), хааһырдас (экзар) курдук сыс-тыганнаах ырыылары утары эрдэ сэрэтэр быһаарылылары (вакци-наны) ылыт, бруцеллез, лейкоз ырыыларга хаана бэрэбэркэ-лэммит, туберкулезка чинчий-либит буолуохтаах. Ону туһулу-ур 4 №-дээх ветеринарнай ыспыраалканы олохтоох ветспе-циалист бизэр.

2. Идэҥэ аһааһылар сүөһү доруобай буолуохтаах. Ыалдьар, эбэтэр ылыт эчэйилэриттэн өлөр турукка киирбит сүөһү этэ (онно киирэллэр: сыстыгана суох ырыылар, ырахан эчэйилэр, тостуулар, уонка сыһыллар уо. д. а.) лабораторнай чинчийи-түмүгэр олохуран туһаа тура-а быһаарыллар. Күһэллэн өлөрүллүбүт сүөһү этиттэн

200-250 г лабораторнай чинчийи-тэ кун этиттэн ытыллар (буутун ис өттүттэн).

3. Бааһынай, чааһынай хаһаайыстыбалартиэргэннэ оло-ро сүөһүлэрин, сибиниалэрин өлөрүөхтэрин иһиннэ уонна өлөрбүтүгэр кини ис органа-рын ветеринарнай специалиһы ыһыран көрдөрүөхтээххит. Көрүү түмүгүнэн экка күйөмө уу-рулар, атыллыырыа көгүлүгүр ветеринарнай ыспыраалка су-рулуон сөп.

Манна таһынан:
— Ветеринарнай специалиска көрдөрбөккө өлөрөр туһалтэтиг-гэр уонна ол эти атыллыырыа са-нааһаххытына ветеринарнай көгүлү ылыаххыт, ол эбэтэр аты-лыырыгыт бобулар.

— Сибиниалэ этин туттарарга хайаан да "балык этиттэн" (ол эбэ-тэр үөс тардарын үөһэ өртүттэн, сибин этиттэн 200-250 г) трихи-нелээх ытыллар чинчийилин-эхтээх. Трихиниллээх чинчийи-либэтэх сибиниалэ этэ атыла көгүлүлэммит.

— Улуус иһинэр атыллылар экка 4 №-дээх ветеринарнай ыспыраалка бориһар.

— Улуус таһыгар тахсар, кин-рэр экка 2 №-дээх ветеринарнай сибидээтэстэбэ суруллар.

4. Идэҥэ манньк сүөһүлэр

көгүлүлэммиттэр:

— Сибирскэй язванан, боту-лизм, экзар (хааһырдас), сүөһү чуматын, нэригирэр, уо. д. а. ы-рыыларга ыалдыбыт сүөһү.

— Сибирскэй язваны утары вакцина ылыт эбэтэр экмары утары сыһароттанан эмтээх сыл-дыбыт сүөһү эмтэммиттэн кини 14 хонук ааһа иһин буоллар. Баты, куйустаны эһитир пести-цитарынан эмтээһин эбэтэр про-филактика баһыытынан туттул-лубут антибиотиктар наастааһы-еларыгар ыйылыбыт болдьох бүтэ илэк түгэнигэр. Балыһан, балык бородуукталарынан бүтэһик аһатын 10 хонук ааһа иһиттэ.

5. Тыһынаах сүөһүнү уонна дыһа кыһыларын улуус таһыгар иддээр, аҕалар буол-лаххытына 1 №-дээх ветери-нарнай ыспыраалка бориһлар.

Бу ыйылыбыт ирдэһиллэри чааһынай дыһа, хаһаайыстыба са-лайааччыларга, тэриктэлэр туту-спт түтүһүргэр Российскэй Фе-дерация "О ветеринарии" саксу-нун 18 ыстатыбатын кэспитари-нан аҕалыһылар уонна КоАП 108 ыстатыбатыгар олохуран то-лору аһаһытыны сүтүлэр.

Ветеринарнай управлениэ.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Бу орто дөйдүг баар саамай күндү хас бирдди киһизхэ киһи ийэтэ буолар. Ама ким сылаастык, чугастык санаабат буолуой итин тапталыгар угуттаан, сирдээри дылу түстүүр Ийэни?

Улууспут бары Ийэлэрин бу үтүө бырааһынныгынан иитирик-истинник эбэрдэлибит! Оболоргут дыллоох мичээрдеринэн угуттанан, кинилэр ситиһилэринэн киһи туттан, кинилэри иитигэ-үөрэтигэ үгүс сырабытынбырэн саха омук инники кэскилин Эһиги түстүүгүт. Эһиги үрдүгүтүгэр күөх халлаан мэлдэн чабылхай күнүнэн сандаардын, силлээ-буурда туманан аастын, доруобай, чэгиэн буолун! Олоххугулар дылу-саргыны бабарабыт!

Улуус дыхталларын сүбэтин салайааччыта
Е. С. ИВАНОВА,
дьиз кэргэн отделын специалиһа
М. Т. НОГОВИЦЫНА.

Ийэ баар бу сиргэ
Аан дойдуга аакыала,
Амаккын кимизхэ
Барыбыт маатала...

үлүс өлүгү 25 тыһыынча суумалаах бир бириэмэлээх көмө харчы көрүлгөр Госпосobie отделениетын специалиһа С.М.Дорофеева оро пособиеталы ыларга туох докумуоннар на-

түһэрэллэр, бу сайабыллыанна бир ийэ устата көрүлгөр, ол кэнниттэн бизэ хонук ийигэр сайабыллыанна бирэбит дыонто уведождение ытыллар. Өскөтүн ийэ бырааба

СИРДЭЭБИ АНАЛЫ ТОЛОРОН...

Алтынны 17 күнүтөр Ийэ күнүтөр анализ-ах "Сирдээри анализ толорон" дьин улуустаары киһи библиотеккага тох-шоу буолан ааста. Бу аһаас кэпсэтингэ улуус дыаһалтатын дьиз кэргэн уонна оро аймах дыаһаларыгар специалиһа М.Т.Ноговицына, улуус кылаабынай педиатра А.Е.Коркина, оройуоннаары акушерской отделение сөбүдүсэи М.И.Попова, социальнай управление иһинэн үлэтир госпосobie отделениетын специалиһа С.М.Дорофеева, пенсионнай управление специалиһа С.П.Пудова, федеральнай налоговай сулууспа инспекциетын Чурапчы улуулунаары управлениетын начальнигын солбуйааччы А.И.Барашкова, эдэрдэргэ социальнай-психологическай көмө киһини директор Л.Г.Винокурова кыттыһы ыттылар.

Манна сүрүлүккэ кысыс оро сирдээри анализ оро төрөтөн ийэ буолуу, анализ үлэс ороу итин, демография боһуруостара сылаастык турдулар.Бастаан туран, сотурутаадыга буолан аастыт Саха II конгрессин делегата А.Е.Коркина демография боһуруоһун таарыйды. Билигин улууспутугар, атын улуустарга холооттохо, демография көрдөрүүлэрэ арыый ордуу эрэри сүн-биир оро төрөһүнүс наһааһын бөлөһтөтэ. Сорох улуустарга киһи өлүүгэ оро төрөһүнүсүр элбэх буолар түбүлүлэрэ баалларын эттэ.

Компрессия республикабыт бастакы Президент М.Е.Николаев аахпыт дакылаактыгар бөлүстээбилитин билигин демографиябыт республикабыт үрдүнэн көрдөрүүтэ билигин курдук баран истэрин сахалар 2050 сылга 1 мөлүүүн ахсааннаах буолуохпутун сөп эбит. Бу боһурууска араас санаалар этилиннилэр. Билигин үйгэр эдэр ыччат элбэх оролоомукт. Бары араас биричиһинэн оролоомуктарын бабарабатар. Холобур, бу кэники сылларга Герой-ийэ ахсаана лапта арылаабыт. Биллэн турар, билигин ороно ийгэргэ, таһынаарга, аһатарга кырата суох үп-харчы наада. М.Т.Ноговицына бөлүстүрүнэн 1993 сылтан дьиз кэргэни өйүүр программа үлэс киһирин, республика, Россия да өттүтүн өйөбүл кырата суох. Улууспутугар 7-8 оролоох ыаллар сүн бааллар. Уопсайынан, 300-чэ элбэх оролоох ийэ баара биллэр. Холобур, билигин

адаларын, пособиены хайдах ытылааха сөбүн туһунан кытылаастык кэпсэттэ. Улуустаады акушерской отделение сөбүдүсэи М.И.Попова оро төрөһүнүн көрдөрүүтүрүн, туох проблемалар баалларын билиһиннэрдэ. Киһи этэринэн, билигин көмө эдэр кырылгытар, оролоо оролоо доруобуйаларын олох харыстамматтар, чараастык таһыналлар. Кырылгытар ийиктэти ийэ буолар анализарын өйдөөн туран байаларын харыстаныахтаахтар. Дьин тоһорлоон бөлүстөтэ. Билигин бир да төрүүр дыахтар дьиниһа суох буолбат, саамай кырата бары анемиялаахтар. Мантан сылтаан кинилэр оролоон баран балыһаһтан тахсаллар, сыта төрөбүт оролоо 50 быраһыаннара эмээ диагностика тахсаллар. Ороно түһэртэри түтүс эмээ үгүһүн бөлүстөтэ (былырыһыгы сүн түмүтүнэн 137 аборт ороһуллубут). Выйыл национальнай баһыһаһынан уонна родовый сертификаттарын киһирбит харчынан сыта оборудование ытыллыбытын иһитиннэрдэ.

Улуустаадыкылаабынай педиатр А.Е.Коркина оро ахсаана сылтан сүн арылаан ийэрин эттэ. Сорох нэһилээктергэ сыла 3-4 эр оро төрүүр түтүс тахсарын бөлүстөтэ. М.И.Попова этиитин курдук, роддомтан тахсар оролоо 50 быраһыаннара диагностика тахсаллар. Бу оролоо ыарымы дьоноруттан бөрүлүбүт буолуо сөп, ол эрэн оро доруобуйатыгар саамай улахан ороулу ийэ доруобуйага, киһи бөйүгүн харыстанара, ийэ буоларга бөлүмнэниһтэ соннуур. Ошон Александр Егоров уонна Мария Иванова эдэр ийэлэргэ, кырылгытарга туһаһан байаларын олох эрдэтэн харыстаналларыгар, туох эмэ боһуруостар баар буоллактарына кэлэн көрдөрүлгөрүтэр атидэр.

Бары билэрип курдук, 2007 сыл тохсунуу ыйыттан РФ Президент В.В. Путин ыйаарынан "Ийэ (дьиз кэргэн) капитал" дьин 250 тыһыынча суумалаах көмө харчы ийэ (дьиз кэргэн) иккис уонна онтон кэлэр оролоо көрүлгөр буолбута. Программа 2016 сылга дьиз үлэтир. Бу туһунан Чурапчытаагы пенсионнай фонда специалиһа С.П.Пудова кэпсэттэ. Көрүлгөр харчыны ийэ (дьиз кэргэн) эбэтэр ороно ийигэ ытылат дьиз кэргэн ыһыан сөп. Манна түстээхтэр пенсионнай управление сайабыллыанна

быһыһыбыт буолууна уонна көмө мэхэйлэр баар буоллактарына харчы бөрүлүгүтэр аһаас кэлэн сөп. Туһаһаах харчы ийигэ бөрүлүбүткэ эрэ сөккө кэлэр уонна үс хайысханын туһаһыһыан сөп. Бастакытынан, оро үрөсүр, иккисинэн, дьини-уоту, олоор усулуобуйаны түсүрүһү, үсүнүнэн, ийэ пенсионнай накопительнай чааһыгар. Ийэ эбэтэр дьиз кэргэнгэ 2,5 сыл тохсуйдаан быһаарынарга бөрүлүр. Холобур, кинилэр харчыны бу үс хайысхага үһүннэригэр чааһынан арааран туттуохтары сөп. Иккис аһаар сыһыан ийэ эбэтэр дьиз кэргэн кэлэн пенсионнай управлениега иккисинэн бу харчыны туохха тутталларын ыйан туран сайабыллыанна түһэрэллэр. Билигин кэмгэ Светлана Павловна этэринэн эдэр дьон сыһаалара дьин роддомга бөрүлүбүт сертификаттарын ийде кэлэлэр эбит. Бу сертификат харчы бөрүлүгүтэр туох да ороулу соннобот.

Аныгы үйгэр дыахтар эр киһиттэн ийэригэ суох буолталар ороулу толорор буолан эрэр биллэр суол. Ким бааһынай хаһаһыһыта төрүнэр, көм предпринимательствонан дыарыктанар. Бу маннак дыарыктаах дыахталларга аһаан Федеральнай налоговай сулууспа инспекциетын Чурапчы улуулунаары управлениетын начальнигын солбуйааччы А.И.Барашкова государственнай регистрация, полуюк туһунан иһитиннэһидик сөһөргөтэ.

Дьиз, ийэ күлүгэр аһаһыт тох-шоу маннак буолан ааста. Бу төрөһини олоу наадалаах, иһитиннэһидик, туһалаах информацияны бөрүлү, толору арыйда дьизхэ сөп. Ол тыһан баран, иһитиннэһидик кэмгэр барбаха буоллага буолуо, кэпсэтин ийэ, сөргин, ыйыталаһа муһубут дьон олоу арылахтара хомолтолоох. Дьингэр, туруорулуубут боһуруостар олохтут сүрүн хайысхаларын таарыйар ис хоһоонноох, олоу актуальнай проблемалары ырыттыларга туһаһыһыбыт буолан, дьон-сөргэ, чуолан, ыйытларын, эдэр дьиз кэргэн ийгэригэр тардыһа эбиттэр. Ол эрэрэн кэлбит дьон специалистардан оруһулаах хоруйдары ылан, аһаас кэпсэтингэ аһаһыан тардыһалар.

Наталия ГАВРИЛЬЕВА

"ЭДЕЛЬСТАР" - ӨЙДӨӨХ АТЫЛААҤААЧЧЫЛАР КУЛУУТТАРА

Бу сетевой маркетинг систематынан үлэтир компания Россия 2004 сыллаахха алтынныла төрүлүбүтэ. Киһи сорууга-10 араас олох, ол иһигэр Россия, фирмаларын, компанияларын 40 заводтарын ороон таһаарар үрдүк хааһыһыһаах таһаардыһа тардыһа. Заводтан тутта арыһылан тардыһалар буолан таһаар сыһаата чэпчэти, кыра да хамнастаах киһи атылааһыан сөп. Компания бастаһаар "Эдөөх атылааһааччылар кулууттара" ("Клуб умных покупателей") дьин оһорон таһаарыһааччылар уонна таһаарыһааччылар хардыһа бастаһаах олоһтара төрүлүбүт. Киһи Аан дойдуга үрдүнэн 100 мөлүүүн киһи киһи түмүкүтө. Ол аһаа бу компания консультант буолуот киһи чэпчэти сыһаанаах, ол тыһан баран үрдүк хааһыһыһаах таһаары атылааһаар, "эдөөх атылааһааччы" дьин. Маннак быһа сөккө түмүгэ-дьиз кэргэн бюджетын көмүһөһин, үрдүк таһаһаах хааһыһы уонна бастаһаах сөргин буолар.

"Эдельстар" дьин тыһ үтүө дьайыһаах сулуус дьин тыһаастанар, ол эбэтэр манна киһирбит киһи "сулуус", атыллары көрүлүүр лидер буолар. Консультанттан үлэһэн эһиги бөрүлүбүт эрэ буолууна, оролоорутун, сирдээригэр эмээ байытар кыахтанарыт, тоһ дьизхэ, бу билиһини дьиз кэргэн бөлүһө ороһуоһа уонна нэһилээккэ быһыһыһыан оролоорутугар хаһаһааһаах сөп. Манна үлэһэн үтүс киһи байы, доруобай уонна ситиһилээх буолар кыахтанар. Ол курдук, компания сайдыһытын иккис түһүкүтэр 35 тыһыынча киһи долларовой миллионер буолуора.

Билигин сүүһүнэн аһаһаах үрдүк хааһыһыһаах таһаар арааһа тардыһа. Салгы уопсайа 50 тыһыынча таһаар таһаар көрүгэ наһааһаах суох атылаһааһаах "Эдельстар" бастакы сорууга-быраастары, учууталлары, инженердэри ода, кыра хамнастаах дьон байыһы. Ийигэ-планета дьонун бүтүһүтүтүн чэпчэти доруобуйаһаах ороһуу. Үтүс сорууга-бийиһи ороһорбутугар "Арыһаа уонна наһааһаах суох оро саас" дьин дьизхэ чэпчэти эһиги төрүһүт.

Бу компания олоу түрүн төһөһөһтик сайдан иһэрэ үгүстэри сөһтөрө. Ол курдук, билиһин таһаарын эһитирлэн аһаан сетевой компаниялар оролоорутар хаһаһа-үйгэ 4-е миһтэри таһыста. Кэлэр сүн бүтүүтүн дьин бастаһаах нүмүрүдүк компания буоларга баһаһыһаар. Бу аһаһыһаах иһаһа эһи страховоой программа үлэһиттэх. "Эдельстар" дьин бу көрүгүт бөрүгэ үлэһиттэ аан дойдуга страховоой бизнеситтэр 180 сүл ситиһилээхтэх үлэһэн кэлбит ытыһаһаар компаниялартан бирдэһтэрин - ООО "Чешская страховая компания" дьин кэлтэ ийи бастаһа. Ошон билиһи, консультанттар, бөрүбүт страховооһаар уонна аһаан дьону страховооһаа киһиргэр таһаһаһыһаар. Бастаһа "Накопительное страховое возмещение" дьин көрүгүтэн саһаһааһаахтэх. Тоһ дьизхэ, холобур, Америка страховоой бизнесин харчыһы 90 % бу көрүгүтэ киһиргэр эбит, Европалар 80 % үлэһит бастаһа сыһаар бастаһа киһиргэр страховоо үсүлүһүттан 65 % консультанттар бирдэһиһи быһыһыһыан түмүкүтэх. Саһаан да көрдөһө, бу таһаһаах элбэх харчыһыт. Кырдык дьараны, эһаһаһаар курдук, бу дьизхэ "кыһыт көмүс арыһа" буолуора!

Ийиги таһаһаах эмээ бу аһаһыһы иһаһа "Еврокапитал" дьин эсө бир суперпроект-накопительнай-наһаһаһааһаах программа үлэһити түрөр. Оһоо харчы уһа, сыла 35-40 % улаһыһаһаар ытыһаах сөп. Эсө көм дьараны наһаһаах ханатары маннак барыһаах үсүлүһуһаах төрүһи ийигэ. Ошон маннак кыһа тыһаһаах сыла бирдэ бөрүлүгүтэр өйдөх уонна сөү туһаһаах мүлчү түтүмүк түстээхтэх.

Бу компания тардыһа бөлүһөһиһаах аһаһаах уонна бөлүһөһиһаах информация аһаһаһаах туһунан киһиргэр буоллаах, киһиргэр туһаһаах дьин этэринэн, үтүс ыарыһаһаар үтүһүбүтэр. Холобур, "Лосит Чернига" дьин ВАР комөһүтүн наһааһаах, глаукомалаах дьон үтүһүбүтэр, аһаһаах эрэ аһаар киһи, аһаһаах суох аһаар буолуот. Киһи харыһа сылаһыһаах аһаар, сылаһыһаах көрүгүтү күүһүрдэр, сыһаата да баара-соруа 80 сөк. Ол тыһан баран, харыһаһаах операциялаах дьон хайаһа дьараны быраастан сүһүлүһаһаах наада.

"Лосит Вифидоксестейн" дьин эмээ олоу бийиһиһаар. Манна киһи барыта иһиги сөп. Аһа оролоогу олоу көдүүһаах бийиһиһаар, бөлүһаһаар бааллар. Холобур, "Стоужевит" баһаһаах ороһулаах үрөһүтэр ороһу бөрүһаар наадалаах. Киһи оро үчүгүдүк үрөһүтэр көмөһаар, өйдүүр, үлэһит дьонун күүһүрдэр, ороһулаах ороһуһаах туһуһаах чэпчэти, ороһу сөһтөһүтүк сайдыһаах хааһыһаар.

Бу информацияны сөһөһиттэр, Чурапчы сываһаһааһаар баар консультанттары төһөһи, саһаах бийиһаһаах, консультант быһыһыһыан хайдах үлэһиттэ сүбө ытыһаахыһаах сөп. Өскөтүн иһаһаһааһаах буолуһааһаах 41-317 телефонынан билсэи.

Зоя НИКОЛАЕВА, консультант.

**УЛУУСПУТ КИИНЭ —
ҮҮНЭР-САЙДАР КЭСКИЛЭ**

Сэрээ – бүтүн сажа нуруутун ыгчак балмала, балаан биһили өбүтүлэригэр дыстара – уоттара. Са-
халыны "Чурапчы" дигэн сурук биһили республикабыт конституциятыгар тын туһулан сокуонутар
олордуран, көңүл бөсрөн сахалыны сурулууну. Маныык диирин суохталыыч анал болло турар кэмэ
кэллэ, үлүүспүт сайдан атаар турхон аатын ааттатар биризмэтэ үүһэ.

А. ЧИЧИГИНА (В) председатель КМН
администрации МО "Чусовской районный центр (район)

